

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Martini Chemnitii, Doctoris Theologi celeberrimi, Harmonia Quatuor Evangelistarum

Quam ab Eodem feliciter inchoatam ... D. Polycarpus Lyserus, et D.
Johannes Gerhardus, ... Is quidem continuavit, Hic perfecit ; Opus
Eruditionis Stupendæ, Orthodoxorum consensu approbatum, idemque tot
Eruditorum desideriis adhuc expetitur

**Chemnitz, Martin
Leyser, Polycarp
Gerhard, Johann**

Hamburgi, MDCCIII

VD18 90617681

Caput LXXXIV. Continens Historiam Sanati Coeci In Bethsaida, Marc. 8.
vers. 22.

urn:nbn:de:gbv:45:1-18203

cramentaria eo facilius & felicius nox expedire possimus. Contendunt Calviniani: propositionem hanc: (Fermentum Pharisaorum est hypocritis vel falsa doctrina) esse figuratam. Atque hinc inferunt. Ergo etiam illa propositio (panis est corpus Christi) est figurata. Et quidem illam priorem vel per tropum Metaphoræ, vel per tropum Metonymiæ (ubi copula Est pro significat ponatur) esse explicandam. Ergo etiam posteriorem Propositionem vel Metaphorice vel Metonymice esse exponendam. Hic nos respondemus. In neutra Propositione ullam Metonymiam locum habere: quia nusquam ejusmodi Metonymicæ Propositiones inveniuntur, quibus signum de signato enuncietur per copulam Est. Metaphoræ autem tropo locum concedimus in priore Propositione: quia Christus ipse sua correptione monstrat in vocula *fermenti* tropum esse, qui aliter sit exponendus, quam litera præ se ferat. At vero hinc inferre velle: Ergo in doctrina Sacramenti, Propositio (panis est corpus meum) etiam est figurata, hoc vero absurdissimum, & Christi ingenio profus contrarium.

est. Nam si vel subjectum Propositionis (nimirum voculam) vel ejus prædicatum (corpus meum) figurate intelligi voluisset, & Apostolos, quod in literali sensu hærent, errare vidisset, omnino pro more suo eos monuisset, & alicubi commonstrasset, verba sua aliter, quam ut sonant, esse accipienda. Quia vero Christus nulli *ἀφανισαν* monstravit, sed non tantum Mattheus, Marcus & Lucas eadem verba in descriptione Cœnæ retinent, verum etiam Paulus 1. Corinth. 11. vers. 23. iisdem literis ea repetit, & se à Domino illud, cum in gloria esset, accepisse testatur: Meritissime nobis piaculum est à verborum sensu proprio recedere. Os enim Domini locutum hoc est, quod panis Cœnæ sit ejus corpus. Panis autem hic verum & nativum panem denotat; corporeis quoque vox verum & naturale filii Dei corpus, quod pro nobis traditum est, denotat. Quid ergo opus est tropum fingere, ubi nullus habetur? Nos in simplicitate litera simpliciter acquiescimus: modum autem, quomodo panis sit corpus Christi, potentia ejus, qui hoc dixit, relinquimus.

CAPUT LXXXIV.

CONTINENS HISTORIAM SANATI

COECI IN BETHSAIDA, MARC. 8.

vers. 22.

RATIO ORDINIS.

In ordine sequitur miraculum, quod solus Marcus describit, de cæco, cui Christus non confestim in momento, sed sensim & quasi per gradus visum restituit. Quod pulcherrime ad ea, quæ præcesserunt, convenit. Cum enim modo Apostolis suis Dominus dixisset, quod *ocæcatum adhuc cor haberent, & oculos non cernentes*: sicque eos ad desiderium spiritualis visionis excitasset: hic jam ad oculum (ut dicitur) ipsis ostendit, spiritualement illam visionis restitutionem, quæ ad salutem conducit, non nisi à Deo per Messiam Mediatorem commu-

nicari. Sicuti Moyses Israelitis suis dixit, Deut. 10. vers. 4. Dominus non dedit vobis cor intelligens, & oculos videntes, & aures quæ possint audire usque in præsentem diem. Quin & illud commonstrat, quod gratia illa visionis non ita detur, ut statim sit absoluta & numeris omnibus perfecta: sed habere illam suos quasi gradus, quibus augeatur, crescat & confirmetur, si acceptis initiis exerceatur & excolatur. Ubi tamen inter ipsa incrementa semper opus sit oratione, manu Christi, & operatione Spiritus sancti. Sicuti pluribus illud postea declarabimus.

HISTORIA COECI IN BETHSAIDA SENSIM SANATI

MARC. 8.

22. καὶ ἔρχεται εἰς βηθσαϊδαν, καὶ φέρουσιν αὐτὸν τὸ φλόν, καὶ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ἵνα αὐτὸν ἀψηγηται.

23. καὶ ὀππλάσθη αὐτὸν τὸ χεῖρος ἐν τῷ φλόν, ἐξήγαγον αὐτὸν ἐξ ὧ τῶ κώμης, καὶ πηύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, καὶ ὀππλάσας πρὸς χεῖρας αὐτοῦ, ἐπηρώτα αὐτὸν, εἰ βλέπει.

24. καὶ αἰσθεύσας ἔλεγε, βλέπω. τὰς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατεῖντας.

25. εἶτα πάλιν ἐπέθηκε πρὸς χεῖρας ὀππλάσας τὸς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐπίσησεν αὐτὸν αἰσθεύσας, καὶ ὀππλάσας πάλιν, καὶ εὐελέψε τὴν λαογῶν ἀπαντας.

26. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸ οἶκον αὐτοῦ λέγων, μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῆς, μηδὲ εἰπῆς ἑνὶ τῷ κώμῃ.

22. Et venit in Bethsaidam, & adducunt illi cæcum, & obsecrant eum, ut illum tangeret.

23. Et apprehensa manu cæci eduxit illum extra vicum, & cum expuisset in oculos illius, imposuissetque illi manus, interrogavit eum, si quid videret.

24. Et recepto visu dicebat, Video homines, quoniam velut arbores cerno ambulantes.

25. Deinde rursum imposuit manus super oculos illius, & fecit ut visum reciperet, & restitutus est, ac denuo videbat dilucide omnes.

26. Et dimisit illum in domum suam dicens: neq; in vicum ingrediaris, neq; dixeris cuiquam in vico.

Periocha

Periocha hujus Historiæ.

Christus perfecta navigatione, qua à Pharisæis & Sadducæis discesserat, venit Bethsaidam. Fuit hæc civitas Galilææ, & una ex civitatibus ad Decapolitanam regionem pertinentibus, sita in occidentali ripa maris Galilææ, in angulo, ubi se mare ab Aquilone ad Austrum flectit. Ex civitate hac oriundus fuit Philippus, ut Johan. 1. vers. 44. & 12. vers. 31. diserte indicatur. Vocatur etiam civitas Andree & Petri, Johann. 1. v. 44. vel quia & ipsi inde orti fuerunt, vel, ut quidam opinantur, quia sua ibi domicilia habuerunt. Quanquam Petri domum in Capernaum fuisse, ex 37. & 38. hujus Harm. Capp. pateat. Quia ergo Bethsaida fuit urbs clara, existimant aliqui, Christum civitatem non fuisse ingressum, eo quod jam antea, Matth. 11. vers. 21. ipsi cum Corazim & Betsan denuntiaverit, sed vel in suburbio substitisse, vel ad ejus villas deflexisse. Siquidem in hac historia bis ponitur vocula *κώμη*, quæ vicum potius quam civitatem significat, & 1. Sam. 6. vers. 18. opponitur civitati muratæ: item 2. Parap. 13. vers. 19. ponuntur *πόλεις* civitates & *κώμης* villæ seu filia ipsarum. Cumque Bethsaida quoque villas multas habuerit, in talem aliquam Christum venisse verisimile est. Cum ergo Christus civitatem, cui Væ denunciavit, hic vitarit, caveant sibi urbes populosa, ne illum offendant, iritent, aut à se repellant. Alias periculum est, ipsum in posterum eas vitaturum. Neque enim Sol retrogradus est. Si tamen in viciniam redeat, & civitatum vicos gratiæ suæ radiis rursus collustrat, obvis manibus excipiendus, & ut nobiscum maneat rogandus est. Vienna Austriæ Christus cum Evangelio suo ante triginta propemodum annos est expullus. Hactenus in ejus vicis hæsit, suamque gratiam ipsis obtulit. Sed nunc etiam inde pellitur. Quid ergo felicitatis ibi sperandum?

In illo vico adducunt Jesu cæcum. Non fuit hic cæcus civis vel incola urbis Bethsaidæ. Huic enim jam Christus suam gratiam subtraxerat. Sed vel aliunde adductus est: quia cum postea domum suam remittit: & prohibet ne vicum ingrediat: vel mendicavit in Bethsaidæ. Hunc autem cæcum ante excæcationem vidisse inde apparet: quia postea homines agnoscit, & arbores nominat. Illi autem, qui cæcum hunc adduxerunt, petierunt ut illum tangeret. Hactenus enim viderunt, Christum manuum suam impositione quosvis defectus curasse. Est ergo fidei indicium, & laudem meretur, quod Christo hanc potentiam attribuant, quod tactu cæcos sanare possit: infirmitatis autem est, quod modum quasi ipsi præscribunt, quem liberrimæ ipsius voluntati reliquisse debuissent. Præbent hi omnibus Christianis exemplum, quod imitari debent, ut nimirum eos, qui spirituali cæcitate laborant, & errorum vel improbitatis tenebris sunt irretiti, ad Christum adducant, & hunc pro illuminatione eorum deprecantur. Est hoc insigne caritatis Christianæ opus: quo gloria Dei illustratur, regnum Christi amplificatur, & hominum salus promovetur. Huic bono operi potissimum studere debent illi, qui in Ecclesia, po-

Harm. Tom. I.

litiæ & œconomia aliis sunt præfecti: sed non hi tantum, verum in genere omnes, quibus Christi honor cordi est. Singuli enim studere debent, ut & admonitionibus & honesto vitæ exemplo proximum Christo lucrifaciant. Væ autem illis, qui vel falsa doctrina videntes excæcant, vel scurrilibus dictis & pravis exemplis innocuos offendunt. Hoc est offendiculum ponere cæco: Levit. 19. v. 14. de quo Deut. 27. v. 18. Maledictus qui errare facit cæcum in itinere, & dicit omnis populus, Amen.

Sicuti autem Cap. 81. Harm. de surdo audivimus, quod Christus peculiare quædam ceremonias in eo sanando usurparit: ita Evangelista idem de hoc cæco testatur, quem Jesus non subito, sed sensim & quasi cum apparatu quodam sanat. Et hic inquiruntur causæ, quare Christus tot ceremonias adhibuerit, ut quasi difficilius sanasse videatur leviores morbos & defectus quam gravissima mala. Nequaquam autem hoc impotentia, sed libera voluntatis fuisse sciamus. Qui enim unico verbo mortuos suscitavit, quomodo non etiam unico verbo cæco visum restituere potuisset? Quia vero voluntatis hoc est, non impium fuerit in hæc ipsius voluntatem inquirere. Sentit ergo Chryostomus, causam hujus dilationis in ope ferenda fuisse imperfectionem fidei in cæco. Nec nihil est, quod is dicit. Nam de aliis cæcis legitimus, quod ipsi Dominum rogarint, ut ipsos sanet: hic vero non legitur ipse pro se orasse, sed alii Dominum rogarunt pro ipso. Ideo Christus imperfecte credenti, imperfectum etiam visum tribuit: ut ita accenso in ipsius animo desiderio, & per desiderium atque orationem firmiore fide, ipse etiam perfectiorem visum tribueret. Sit ergo hæc una causa. Altera vero & quidem præcipua hæc est, quod Dominus ostendere voluit, sibi non esse præscribendum modum gratiæ & auxilii: siquidem ipse non sit alligatus ad unum modum juvandi, sed libere possit juvare, quocumque modo velit. Ulus hujus commonefactionis est amplissimus. Omnes enim experimur, magnas interdum in animis nostris oboriri tragœdias ob exempla de modo: quod sic cogitamus, Deus hunc & illum hoc vel illo modo juvit; & inde concludimus: Ergo necesse est, ut eodem modo & nos juvet. Id si non fiat, protinus animum abjicimus. Sed monet hoc exemplum, ne propterea desperemus, si maxime Deus nos non juvet illo modo, quo alios: quin ipsi committamus modum, nec quicquam præscribamus: siquidem ipse plures, imo infinitos nos juvandi modos habet. Hæc præcipua causa est.

Alias plures causas circumstantiæ textus nobis suppeditabunt. Nam Christus hunc cæcum sanaturus 1. apprehensa manu cæci eduxit illum ex vicum. Cum enim cives urbis Bethsaidæ, ob incurabilem contumaciam & incredulitatem, jam ab ipso quasi excommunicati essent, Matth. 11. v. 21. indignos illos censuit, qui plura sua signa viderent. Sic Matth. 7. vers. 6. suis ministris præcepit, ne sanctum darent canibus, ne margaritas suas mitterent ante porcos. 2. Exsivit in ejus oculos. Sputum inter excrementa hominis reputatur: quæ in aliis quidem hominibus non tantum

Hhhh 4

ad

ad nihil conducunt, verum etiam nauseam cient, ac proinde solícite absconduntur. At in Christo nihil non est vivificum. Ideo D. Hieronymus dicit, sputum seu spumam Christi esse divinam ipsius sapientiam: quæ quia per statum Christi, cui conjunctus est Spiritus vivificus, in hujus oculos ejicitur, non mirum, eos mox restitutos esse. Nam 3. *imponit ei manus, & interrogat num quid videret?* Manus imponit, ut ostendat carnem suam esse instrumentum, per quod & cum quo ipse *ὁ λόγος* æternus omnia opera vivificationis perficiat. Hac vero manuum impositione Dominus tantum effecit, ut hic cæcus palpebras movere, & res objectas aliquo modo cernere, sed non vere discernere potuerit. Dicit enim, *se homines velut arbores ambulantes videre.* Videt nimirum aliquid moveri, & illud esse solidum atq; erectum, sed formam non potest assequi. Sicut qui eminus aliquid aspicit, confuse agnoscit esse solidum quid: sed proprius accedens distinctè noscitur. Et sic solet Deus interdum nobis petentibus bona sua dare, non illico omnia, sed pedetentim aliqua: ut sic desiderium, quod alioquin in nobis languet, plus accendat. Hic enim cæcus, nisi prius stipes fuerit, postquam aliqualem visum à Christo recepit, & Christi virtutem in oculorum sensu animadvertit, absq; dubio & voto cordis, & suspiriis pectoris, & voce oris petiit, ut Dominus bonum, quod cœpisset, etiam perficeret. Nam propterea etiam Dominus interrogasse videtur, *si quid videret?* ut ea interrogatione innueret, se nondum hoc sine oculis ipsius tetigisse, ut omnia perfecte videret, sed tantum *de aliquo viderant.* Ideoque excitato desiderio & fide accensa *rursum imponit manus,* & efficit, ut visum integre recipiat. Utitur autem Marcus duobus emphaticis vocabulis, quibus visus restitutionem in cæco exprimit. Nam primo dicit, *καὶ δόξα αὐτῷ θεῷ, & restitutus est.* Denotat autem hoc verbum ejusmodi restitutionem, quæ priori integritate non sit inferior. Sic enim usurpatur Exod. 4. vers. 7. de manu Moysis, quæ prius lepra infecta, sed in sinum reducta mox pristinum colorem reliquæ carnis recuperavit. Genes. 29. v. 3. de lapide, qui super os putei reductus est. Gen. 40. v. 21. de pincerna, qui in pristinum suum officium restitutus est. Jer. 15. v. 19. & 50. v. 19. loquitur Deus de pœnitentibus, ipsisq; hoc vocabulo promittit, quod in priorem locum eos reducere, & coram se stare facere velit. In his locis omnibus respondet Heb. *כָּשׁוּ*, quod usurpatur de motu ad locum, qui sit in reditu. Hinc etiam Actor. 3. v. 21. dies novissimus dicitur dies *δοξα αὐτῷ θεῷ πάντων,* restitutionis omnium. Tum enim restituetur nova facies mundi. Erunt tunc cæli novi & nova terra, Jes. 65. vers. 17. in quibus justitia inhabitabit. 2. Pet. 3. vers. 13. Apoc. 21. vers. 1. Restituentur eodem die corpora, qualicunque modo fuerunt corrupta, Apoc. 20. vers. 13. Omnes gibbi dedolabuntur, omnes nervi extendentur, omnes luscii, surdi & loripedes in integrum restituentur. Restituetur læta & felix mundi conditio, mundi machina, quæ nunc sub corruptionis pondere ingemiscit, liberabitur. Rom. 8. v. 21. & in eam integritatem restituetur, in qua fuerat, antequam ob hominis peccatum maledictione feriretur. Et ubi Christus omnem principatum abo-

leverit, & patri regnum tradiderit, ut Deus sit omnia in omnibus. 1. Corinth. 15. 28. tunc talis erit restitutio omnium, quam modo nec verbis explicare, nec ratione humana complecti possumus. Jucundum itaque est, in emphasi hujus vocabulæ considerare, qualiter Christus Servator noster sit Restitutor omnium, cum in hac, tum in altera vita. In hac vita eo modo est restitutor, quo Job. 5. v. 18. dicit: Dominus *δοξα αὐτῷ θεῷ*, medetur & more boni chirurgi ceu vulnus alligat. In altera autem vita eo modo, quomodo Psal. 106. v. 5. dicitur: Dominus *δοξα αὐτῷ θεῷ* restituit mihi hereditatem meam. In cælis enim nobis restituetur ea hereditas, vel etiam præstantior, quam Adamus peccando amisit. Futuri enim sumus heredes Dei, coheredes autem Christi. Rom. 8. vers. 17. Alterum vocabulum est, quod Evangelista dicit, cæcum post restitutionem vidisse *πληθύνους ἀλλοίους ὄμνες.* Componitur autem hoc vocabulum ἀπὸ πλε, quod significat *μακρὰ καὶ πρὸς* procul & longe, & ἀπὸ ὄμνη, quod lucem ac splendorem denotat. Innuere ergo Marcus voluit, ipsum longe lateque omnia clarissime perspicere potuisse. Quos enim Christus in integrum restituit, eos plene & perfecte restituit.

Postremo Christus hunc hominem, postquam visum ei restituit, domum remittit, & discrete ipsi dicit, *nec in vicum ingrediaris, nec in vicum cuiquam dixeris.* Quod hoc in loco Christus non tantum fecit humilitatis causa, & ad vitandam humanam laudem: cujus modestiæ etiam veri Christi ministri studiosi esse debent, ne ex suis bonis privatam suam laudem, sed Dei gloriam quarant. Sed potissimum propterea fecit, quia cives in Bethsaida Christi miraculis non utebantur ad sui conversionem. Horrendum hoc est & grave Dei iudicium, quando Deus aliquos nec verbi sui nec operum suorum cognitione amplius dignatur. Cum enim salus hominum & æterna eorum vita ex illis duobus mediis dependeat, Joan. 17. v. 3. certissimum est, ejusmodi homines ob præcedentia sua peccata, inter quæ contemptus verbi primas tenet, iusto Dei iudicio, jam æternæ damnationi mancipatos esse. A contemptu igitur verbi Dei, tanquam à peccato omnium maximo, solícite nobis caveamus.

Præ se fert autem hic cæcus, ut diximus, typum humani generis, & ostendit, quomodo illud natura spiritali cæcitate labore, & qua ratione illi, qui Christo adducuntur, ab ea liberentur, ipsiusque beneficio in integrum restituantur. 1. Ut hic cæcus initio vidit, postea autem ex accidente visu suo privatus & cæcus factus est: ita Deus hominem initio corpore & animo videntem & perspicacem creavit, ita ut non tantum Deum Creatorem suum, sed & omnia ipsius opera plene atque perfecte cognoverit, sicque viam ad æternam suam salutem examussum perspexerit. Hujus acuminis & perspicaciæ specimen edidit Adamus Genes. 2. v. 19. cum Deus omnia animantia terræ & volatilia cæli ad ipsum adduceret, ut ea videret, & singulis sua nomina imponeret: quod etiam tanto iudicio secundum singularum naturarum proprietates fecit, ut eo ipso, se plena & perfecta omnium cognitione, quantum quidem ipsi ad salutem necessarium fuit, præditum fuisse, abunde lætis restatam fecerit. Postquam autem Adamus ex instin-

ex instinctu antiqui serpentis oculos tam corporis, quam mentis suae averit ab obedientia verbi divini, iusto DEI iudicio factum est, ut homo aciem visionis suae amiserit, & iam, nos ipsius posterius, natura habeamus intellectum tenebris obscuratum, ut simus propter cœcitatē cordis nostri ab alienata vita Dei per ignorantiam, quæ in nobis est, Ephes. 4. v. 18. Exemplum hujus spiritualis cœcitatē modo habuimus in Apostolis, quibus Christus objecit cordis cœcitatē, eo quod ex binis miraculis non hoc didicissent, quod Christus, etiam si parum commeat ad manum haberet, tamen pro divina sua omnipotentia suos alere possit. Sapius eandem cœcitatē & cordis tarditatē etiam alias in ipsis deprehendimus; ut quando Christum, de passione & resurrectione sua, vel sexta vice, concionantem audierunt quidem, sed nihil eorum intellexerunt, & verbum absconditum fuit ab ipsis, Luc. 18. v. 34. aut, quando eundem post ultimam Cœnam de suo post modicum abita verba facientem audierunt: Modicum vero illud nullo modo intelligere potuerunt. Joan. 16. v. 17. Hæc naturalis cœcitas tanta est, ut sæpe etiam in politicis & œconomicis non assequamur ea, quæ cum emolumento nostro sunt conjuncta. Sic Achab & Josaphat 1. Reg. 22. v. 29. non necessarium bellum, etiam contra præmonitionem Prophetæ Micheæ, ex mera cœcitate cordis sui, susceperunt adversus Syros. Eodem modo Josias, rex alioquin pius & sanctus, ex cœcitate cordis sui perrexit 2. Par. 33. v. 22. in Mageddo, ut dimicaret contra Nechao regem Ægypti, in quo bello etiam perit. Quemodmodum enim Deus 2. Reg. 6. v. 18. exercitum regis Syria percussit cœcitate, ut ipsimet non animadvertent se venire in medium Samariæ, inter medios suos hostes: ita ex naturali mentis nostræ impotentia, ferre non assequimur, quod in medio interitus verisimur, donec nobiscum actum est. Magna itaque & deploranda est cœcitas eorum, qui, sive Philosophi, sive Pelagiani, sive Pontificii, sive Cingliani dicantur, lumine naturæ tantas vires tantasque facultates adscribunt, quasi ejus beneficio homo viam salutis ingredi, sicque sempiternam felicitatem consequi possit. Scholastici certe sub Papatu pluribus contenderunt, hominem ex puris suis naturalibus sese ad Deum convertere, ipsumque super omnia diligere posse. Cinglius vero in postrema sua confessione statuit, probos, doctos & sapientes gentiles, quales fuerint Aristoteles, Plato, Socrates, Aristides, Numa Pompilius & consimiles, ex lumine naturæ cœli incollas factos fuisse. Hi omnes naturalem hanc humani generis cœcitatē non agnoverunt, eoque graviter peccaverunt. Nos cum tora sancta Ecclesia ad Deum canimus: Sine tuo numine nihil est in homine, nihil est innoxium.

2. Quemadmodum hic cœcus, ut visum, reciperet, Christo adductus est, ita quicumque post tristem illum peccati lapsum spirituali visione rursus donari cupit, ad Christum se conferat. Hic enim est lux vera, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum, Joan. 1. v. 9. Unde Simeon de eo pronunciat, Luc. 2. v. 32. quod sit paratum lumen ad revelationem gentium. Ipse etiam Christus dicit Joan. 8. v. 12. Ego sum lux

mundi, qui sequitur me, non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Christus autem illuminandos primum ducit seorsim & extra vicum. Nam à pristinis vitiis recedere, nec amplius in multitudine harere, ut ejus exempla sequatur, oportet eum, qui Christo se aggregare velit, sed hunc unum, & ejus fideles doctores duces sequi debet, si ad salutem pervenire cupiat. Secundo, *expuit in oculos, & imponit manus*, hoc est, utitur certis suis organis & mediis. Verum & proprium medium est verbum Dei. Hoc est quasi *spiritum* Christi, & collyrium illud Apoc. 3. v. 18. quo oculi nostri inuncti vim videndi recipiunt. Nam qui doctrinam & institutionem verbi divini admittunt, illi in cœlestibus rursus notitiam aliquam consequuntur. Verbum enim Dei est lucerna pedibus nostris, & lumen semitis nostris Psal. 119. v. 105. Huic si attendamus, dirigentur pedes nostri in viam pacis, Luc. 1. v. 29. Hoc vero spiritum necesse est, ut flatu seu Spiritu Christi in oculos nostros ejiciatur. Si enim hanc unctionem acceperimus à Christo, tum illa docebit nos de omnibus. 1. Johan. 2. v. 27. Hoc modo Dominus Actor. 16. v. 14. Philippis Lydiæ purpurariæ cor aperuit, per concionem Pauli, ut fidelis facta fuerit. Caveamus ergo, ne apud quenquam alium spiritualis hujus visus restitutionem quæramus, quam apud hunc animarum nostrarum Medicum, Jesum Christum. Tertio, quemadmodum Christus huic cœco non momento uno facultatem videndi perfecte & plene restituit, sed pedetentim & quasi per gradus id effecit, atque sic in ipso desiderium perfectionis excitavit. Sic quoque nobis spiritualem illam videndi vim non uno momento præbet, sed per gradus nos ad perfectionem deducit. Quod ipsum in Apostolis videmus, in quibus illuminandis Christus laboravit in quantum usque annum, sed quam parum in ipsis profecerit, ipsi varia sua ignorantia in ultima cœna prodiderunt. Eatenus ergo ipsis tantum manum imposuit, ut *aliquid viderent*. Sed post gloriosam suam resurrectionem, quasi secunda vice manum imposuit, quando Luca teste cap. 24. v. 45. sensum ipsis aperuit, ut intelligerent Scripturas. Imprimis autem visum eorum acuit, postquam in festo Pentecostes ipsos sancto suo Spiritu replevit, totius orbis Doctores constituit, & effecit, ut variis linguis magnalia Dei eloquerentur. Act. 2. 11. Eodem modo etiam in nobis cognitionem rerum spiritualium sensim promovet, non uno momento nos perfectos reddit, sed dona sua in nobis de die in diem auget & locupletat. Quisque ergo in se initia spiritualis illius illuminationis observet, & Spiritum sanctum in se operantem reverenter habeat, Deumque cum Paulo roget, ut impleatur agnitione voluntatis Dei, in omni sapientia & intellectu spirituali. Col. 1. v. 9. Omni enim habenti (& dona Dei agnoscenti) dabitur & abundabit: ei autem qui non habet (qui non agnoscit dona, quæ Deus in ipsum contulit, nec cum desiderio eorum incrementum à Deo postulat) etiam quod videtur habere, auferetur ab eo. Matt. 25. v. 29. Sed pro dolor, multi inveniuntur, in quibus DEUS naturalem illam cœcitatē mentis, lumine verbi sui corrigere vult, sed ex diabolica malitia tenebras plus diligunt, quam lucem: quia opera

opera ipsorum sunt mala. Joan. 3. v. 19. In his Deus hujus seculi excœcavit mentes infidelium, ut non fulgeat ipsis illuminatio Evangelii gloriæ Christi. 2. Cor. 4. vers. 4. Illi, si postea corpore anima que pereant, quid mirum? cum salus ipsa tales homines, qui scientes volentes in exitium ruunt, salvare non possit. Exemplum talium præfractæ cœcorum habemus in Judæis, quibus splendidissima lux concionum & miraculorum Christi affulsit, una cum plurimis Circumstantiis & signis à Prophetis prædictis, ex quibus, si non videre voluissent, certe manibus palpate potuissent, Jesum esse illum antiquitus promissum humani generis Messiam Sed obstinate quasi oculos clauderunt, ut ne ex cœcitate sua liberarentur. Unde merito Christus ipsis dixit, Joan. 9. v. 41. Si cœci essetis, non haberetis peccatum: nunc vero dicitis, Quia videmus, peccatum vestrum manet. His non absimiles sunt nostra ætate Pontificii, & inter hos cum primis Jesuitæ, qui in clarissima luce Evangelii adhuc cœcutiunt, & palpabiles errores, quos superiorum seculorum tenebræ invexerunt, mordicus tueri & retinere conantur: quales sunt idololatrica invocatio Sanctorum, sacrificium Missæ, communio sub una specie, peregrinationes ad Divos, indulgentiæ Papales, prohibitio ciborum & conjugii, purgatorius ignis, & consimilia multa, de quibus puer septennis ex verbo Dei informari potest, quod sint commenta hominum otiosorum. Pro his tamen Jesuitæ non aliter quam pro aris & focis dimicant. Unde vero? Non aliunde, nisi quia cœci sunt oculis, auribus, mente. Si cum illo cœco Luc. 18. v. 41. orarent: Da, Domine, ut videam: utique per ipsius gratiam illuminarentur. Nunc quoniam cum Pharisæis Joan. 9. v. 40. dicunt: Nunquid & nos cœci sumus? Vel potius cum angelo Laodicensis Ecclesiæ, Apoc. 3. v. 17.

quia dives sum & locupletatus, & nullius egeo: & nesciunt, quia sunt miseri, pauperes, cœci & nudi: ideo ipsorum peccatum manet. Imo iusto Dei iudicio magis magisque excœcantur. Jof. 6. v. 10. Et juxta Paulum 2. Thes. 2. v. 10. eo quod caritatem veritatis non receperunt, ut salvi fierent: ideo mittit illis Deus operationem erroris, ut credant mendacio, ut judicentur omnes, qui non crediderunt veritati, sed consenserunt iniquitati.

Quarto plena autem restitutio spiritualis hujus visionis demum futura est in novissimo die, qui propterea Act. 3. v. 21. dicitur dies *ἀποκαταστάσεως πάντων*, restitutionis omnium. Quia tum nulla caligo amplius nostros molestabit oculos. Nunc videmus per speculum in anigmate: tunc autem videbimus à facie ad faciem. Nunc cognoscimus ex parte: tunc autem cognoscemus, sicut & cogniti sumus. 1. Cor. 13. v. 12. Tunc in carne nostra videbimus Deum, & in Deo posse fieri sumus omnia. Videbimus Redemptorem nostrum, qui est ancora, prora & puppis salutis nostræ: cum visuri sumus nos ipsi, & oculi nostri eum conspiciunt, Job. 19. v. 26. Tunc simul cum illis, qui ex mortuis resurrexerunt, in nubibus obviam rapiemur Christo in aere, & sic semper cum Domino erimus, 1. Thes. 4. v. 17. Interim qui jam illuminatus est, non debet redire in vacuum, hoc est, ad pristinos suos sodales: alias hi ipsum aut irridebunt, aut ad priores cœcitatibus tenebras ipsum rursus præcipitabunt. Sed abeat in domum suam, hoc est, ingrediatur penetrabile cordis sui, & diligenter ipse secum expendat, qualis antea fuerit per naturam, qualis nunc sit per Dei gratiam: & quoniam sit relapsurus, nisi per Dei gratiam conservetur. Sic semper apud seipsum habiturus est ansam, & gratias Deo agendi pro bonis præstitis, & eundem precandi pro donis ulterius præstandis.

CAPUT LXXXV.

CONTINENS HISTORIAM EXITUS CHRISTI AD CÆSAREAM PHILIPPI ET CONFESIONEM PETRI NOMINE APOSTOLORUM. MATTH. 16. v. 13. MARC. 8. v. 27. & LUC. 9. v. 15.

RATIO ORDINIS.

L Evangelista Matthæus, mox post disputationem cum Pharisæis & Sadducæis habitam, deducit Jesum per fretum ad Cæsaream Philippi. Nec dissentit Marcus, præterquam quod interferit historiam de cœco sanato in Bethsaida, quod miraculum in itinere factum est. Ideo merito Lucas ad horum descriptionem accommodandus. Jesus enim Pharisæorum ineptis disputationibus serio offensus, cum in ulteriorem ripam venisset, rursus egressus est ad fines gentium. Et cum per vi-

cos, qui ad urbem Cæsaream pertinebant, solis Apostolis comitatus iter faceret, alicubi orandi gratia substiterit. Cumque rursus pergeret, accidit memorabile illud colloquium, quod cum Apostolis instituit, de variis hominum opinionibus, de persona & officio Christi, & de Apostolorum confessione, quam Christus ponit fundamentum ministerii atque Ecclesiæ. Multa autem capita complectitur hæc historia, quæ quia singula digna sunt accurata observatione, diligentius etiam tractabimus.

HISTO-